

– רבי אבון בשם רבי פינחס: כמין כוכליים היו עשויין. – לא צורכה דלא: מחצה למחצה יפלו לשקלים! – [אית דבעי מימר: על ידי שהנדרה מרובה.] אית דבעי מימר: שמא יפלו לשירי הלשכה. אית דבעי מימר: מחצה למחצה כמי שמת.

אמר רבי יסא: עד דאנא תמן, שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל: הפריש

אור לישירים

שקלים מביאים מהן קורבנות חובה, ומעות נדבה אין מביאים מהן אלא עולות נדבה, ולכן היתה צריכה המשנה לשנות, שאם נמצאו מעות בדיוק באמצע בין השופר של שקלים לשופר של נדבה - יפלו לשקלים, שהולכים להחמיר! ומדוע שנתה המשנה, שיפלו לנדבה?

ומתריצים (בהצעת שלוש דיעות חלופיות עלומות שם): [אית דבעי מימר: – יש (מי) שרוצה לומר: על ידי שהנדרה מרובה – בגלל שהמעות שהיו מביאים לנדבה היו מרובות מהמעות שהיו מביאים לשקלים, לכן, אם נמצאו מעות בדיוק באמצע בין השופר של שקלים לשופר של נדבה - יפלו לנדבה, שהולכים אחר הרוב, ואין הולכים להחמיר אלא כשאי אפשר ללכת אחר הקרוב או אחר הרוב (המוסגר הושלם לפי קטע מן הגניזה שפורסם ב"שירידי הירושלמי" אך מילים אלו לא הועתקו בו, וכן לפי קטע נוסף מן הגניזה (JTS). וכן הוא גם בתלמיד רשב"ש ובנוסח רש"ס. ובכתב יד שקלים: 'אית דבעי למימר: על ידי שהמלאכה מרובה'. - הלשון "על ידי שהנדרה מרובה" נאמרה בירושלמי לעיל ו,ו על ידי רבי יוחנן].

אית דבעי מימר: – (ו)יש (מי) שרוצה לומר: **שמא יפלו לשירי הלשכה** – אם יפלו המעות שנמצאו לשופר של שקלים, אולי לא יהיו המעות הללו מהשקלים שיתרמו בתרומת הלשכה, אלא יגיעו לשירי הלשכה, שאין מביאים מהם קורבנות אלא עושים בהם צרכים אחרים (ראה לעיל פרק ד הלכה ב), ונמצא שמעות נדבה חמורות ממעות שקלים, ולכן יפלו המעות שנמצאו לנדבה, שהולכים להחמיר.

אית דבעי מימר: – (ו)יש (מי) שרוצה לומר: **מחצה למחצה כמי שמת** (בנוסח הבבלי של מסכת שקלים נשתבשה המילה האחרונה באופנים שונים) – אם נמצאו מעות בדיוק באמצע בין השופר של שקלים לשופר של נדבה - דינן כמו מי שהפריש שקלו ומת קודם שמסרו לגובר, שיפלו לנדבה, כאמור להלן, שכך דינו של שקל שיש בו ספק האם הוא של הלשכה או שלא.

כאן התחלת מקבילה בירושלמי עירובין ו,ח ושקלים ב,ה ו-ז,ז. מספרים: **אמר רבי יסא** (רבי אסי, אמורא ארץ ישראל

קנינים היו קרובים זה לזה, ואילו השופרות של שקלים והשופרות של נדבה היו רחוקים זה מזה, ולכן היו עשויות מעות להימצא בין שקלים לקנינים ולא בין שקלים לנדבה. ואם כן, לא היתה צריכה המשנה לשנות: "מעות שנמצאו בין שקלים לנדבה", אלא היתה צריכה לשנות: 'מעות שנמצאו בין שקלים (השופר שכתוב עליו "תקלין עתיקין") לקנינים!

ומתריצים: **רבי אבון** (מגדולי אמוראי ארץ ישראל בדור החמישי) אמר **בשם רבי פינחס** (אמורא ארץ ישראל בדור הרביעי): **כמין כוכליים** (צריך לומר: 'כוכליים' (מקור המילה ביוונית: כוכליאס - שבלול). בנוסח הבבלי של מסכת שקלים נשתבשה מילה זו) **היו עשויין** (ב"שירידי הירושלמי", בקטע מן הגניזה שגופו הוא בנוסח הבבלי של מסכת שקלים, בכתב יד הבבלי ובדפוס ונציה הבבלי: 'עשויין'. ובקטע מן הגניזה (JTS) ובכתב יד שקלים: 'עושיין') – השופרות לא היו מונחים בשורה אלא במעגל מפותל, כמעגל בתוך מעגל, כצורת הפיתולים שבקונכיית החילזון, במעגל החיצון היו מונחים השופרות: תקלין חדתין ותקלין עתיקין, קנינים וגוזלי עולה, עצים, לבונה, זהב לכפורת, ובמעגל הפנימי היו מונחים שישה השופרות לנדבה, ונמצא שאף השופרות של שקלים (תקלין חדתין ותקלין עתיקין) ושני השופרות הראשונים של נדבה היו קרובים זה לזה, ולכן היתה צריכה המשנה לשנות: "מעות שנמצאו בין שקלים לנדבה".

בירושלמי יומא ב,ב אמרו (בעניין הפייס שהיו עושים לעבודות במקדש): כמין כוכליים (הכוונה למעגל המתעקם לתוכו, כמעגל בתוך מעגל, כצורת הפיתולים שבקונכיית החילזון ("תוספתא כפשוטה")) היו עושיין.

בעריכת הפייס היו הכוהנים עומדים במעגל מפותל (ולא במעגל פשוט), כדי שאי אפשר יהיה כלל לאמוד היכן יכלה המניין.

ותמהים: **לא צורכה דלא** (=דלא א) : **מחצה למחצה יפלו לשקלים!** – אין צורך (לומר) אלא (לא היתה צריכה המשנה לומר אלא): 'מחצה למחצה יפלו לשקלים!' שהרי מעות שקלים חמורות ממעות נדבה, שמעות